

IWRCS

International Water Research Center

Παρακολούθηση Κατανάλωσης Αλκοόλ και Καπνού μέσω Ανάλυσης Αστικών Λυμάτων στη Λευκωσία και Αγία Νάπα, (2023-2024)

Η Αρχή Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων Κύπρου (AAEK) και το Διεθνές Ερευνητικό Κέντρο Νερού Νηρέας του Πανεπιστημίου Κύπρου δημοσιεύουν το νέο ερευνητικό πρόγραμμα ALTO που στοχεύει στη μελέτη της χρήσης αλκοόλ και προϊόντων καπνού, μέσα από την παρακολούθηση ειδικών δεικτών και μεταβολιτών τους στα αστικά λύματα.

Το έργο “ALTO” (ALcohol, TObacco), που πραγματοποιήθηκε από τον Μάιο 2023 έως τον Μάιο 2024, χρησιμοποίησε την επιδημιολογία λυμάτων (WBE) για την αξιολόγηση της κατανάλωσης αλκοόλ και καπνού στη Λευκωσία και την Αγία Νάπα.

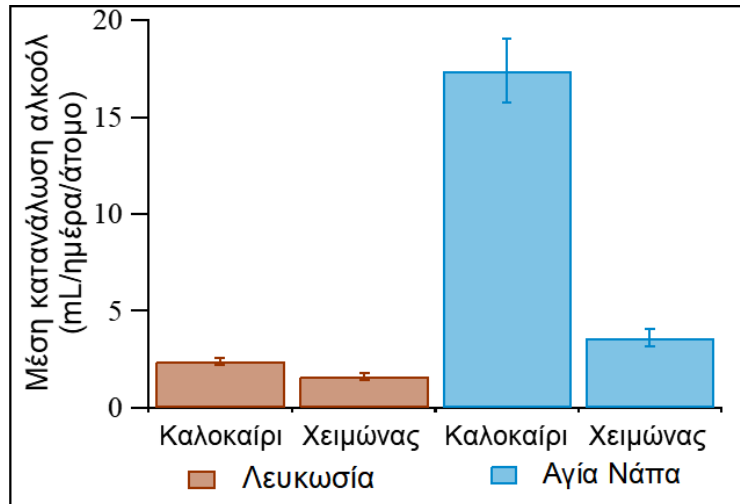
Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν περιλάμβαναν βιοδείκτες όπως ο θειικός αιθυλεστέρας για το αλκοόλ και οι α) αναμπασίνη και β) αναταμπίνη για τον καπνό.

Τα αποτελέσματα αποκάλυψαν σημαντικές εποχιακές τάσεις και συσχετίσεις με δημογραφικές και τουριστικές δραστηριότητες. Αυτή η μελέτη παρέχει κρίσιμες πληροφορίες για τα πρότυπα κατανάλωσης ανά περιοχή, που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν τις πολιτικές δημόσιας υγείας.

Βασικά ευρήματα:

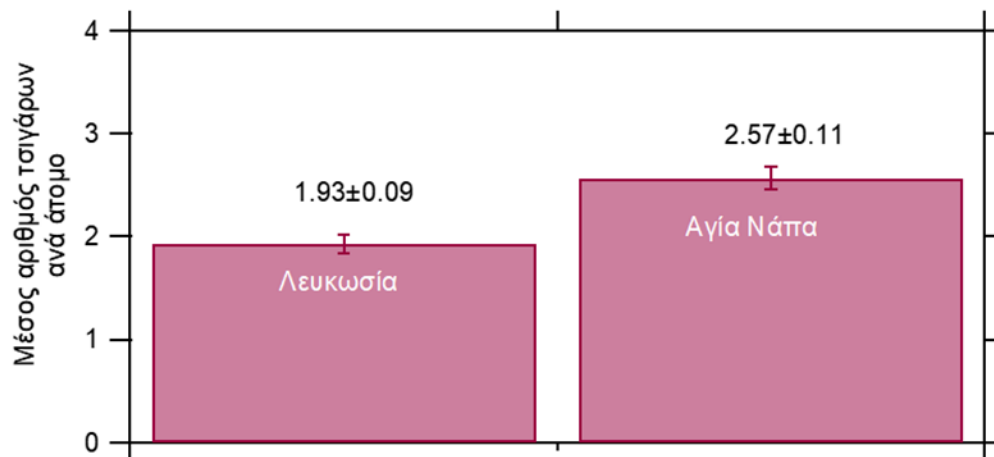
Αλκοόλ:

- Στην Ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου, η κατανάλωση πενταπλασιάζεται το καλοκαίρι, φτάνοντας τα 18 mL ανά άτομο την ημέρα, κυρίως λόγω της τουριστικής περιόδου.
- Αντίθετα, στη Λευκωσία, η κατανάλωση παρέμεινε σχετικά σταθερή (~2.8 mL/άτομο/ημέρα το καλοκαίρι, ~2.4 mL/άτομο/ημέρα το χειμώνα).

Καπνός:

- Η χρήση τσιγάρων ή ελαφρώς υψηλότερη στην Αγία Νάπα (2.57 τσιγάρα/άτομο/ημέρα) σε σχέση με τη Λευκωσία (1.9).
- Στη Λευκωσία, η κατανάλωση δεν αλλάζει σημαντικά, αφού επηρεάζεται λιγότερο από τον τουρισμό.

Τι δείχνει η επιστημονική ανάλυση;

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι:

- Οι τουριστικές περιοχές παρουσιάζουν έντονες εποχιακές διακυμάνσεις.
- Οι αστικές περιοχές διατηρούν σταθερά πρότυπα χρήσης καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Πολιτικές Δημόσιας Υγείας

Τα ευρήματα υποδεικνύουν ότι οι πολιτικές δημόσιας υγείας πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες κάθε περιοχής. Στην Ελεύθερη Επαρχία Αμμοχώστου, οι παρεμβάσεις μπορούν να επικεντρωθούν σε προληπτικές δράσεις κατά την τουριστική περίοδο και στην αυστηρότερη εφαρμογή της νομοθεσίας για την πώληση αλκοόλ. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, μέτρα όπως η αύξηση της τιμής των αλκοολούχων ποτών και ο περιορισμός της διαθεσιμότητάς τους θεωρούνται από τις πιο αποτελεσματικές πολιτικές (“best buys”, δηλαδή μέτρα με υψηλή αποδοτικότητα και χαμηλό κόστος) για τη μείωση της κατανάλωσης. Η εφαρμογή πολιτικής ελάχιστης τιμής ανά μονάδα αλκοόλ (Minimum Unit Pricing) στη Σκωτία είχε ως αποτέλεσμα μείωση 13,4% στους θανάτους που σχετίζονται με το αλκοόλ και 4,1% στις νοσηλείες μέσα σε 2,5 χρόνια, με τη μεγαλύτερη επίδραση να παρατηρείται στις πιο ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (WHO, 2023). Επιπλέον, πρόσφατες μελέτες δείχνουν ότι οι σύντομες παρεμβάσεις ευαισθητοποίησης (brief interventions), διάρκειας 1–10 λεπτών, είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές όταν συνδυάζονται με περιοριστικά μέτρα, ειδικά σε τουριστικά περιβάλλοντα όπου η πρόσβαση στο αλκοόλ είναι ευκολότερη (Ritter et al., 2024).

Τέλος, στη Λευκωσία, οι προσπάθειες για μείωση της κατανάλωσης καπνού θα πρέπει να βασιστούν σε δοκιμασμένες πολιτικές και προγράμματα, όπως τεκμηριώνεται από πρόσφατα ευρωπαϊκά δεδομένα. Σύμφωνα με το έργο JATC2, οι χώρες που έχουν υιοθετήσει επίσημο στόχο περιορισμού του καπνίσματος σε λιγότερο από 5% του πληθυσμού (tobacco endgame, δηλαδή στρατηγική για την πλήρη εξάλειψη της επιβλαβούς χρήσης καπνού) παρουσιάζουν υψηλότερη εφαρμογή των συστάσεων του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας. Ειδικότερα, οι χώρες με «endgame» στρατηγική καταγράφουν υψηλότερους δείκτες εφαρμογής τόσο του πλαισίου WHO FCTC (Σύμβαση-Πλαίσιο για τον Έλεγχο του Καπνού), όσο και των πολιτικών MPOWER, οι οποίες περιλαμβάνουν:

- Παρακολούθηση της χρήσης καπνού (**Monitor**),
- Προστασία από το παθητικό κάπνισμα (**Protect**),
- Προσφορά βοήθειας για διακοπή (**Offer help**),
- Προειδοποίηση για τους κινδύνους του καπνού (**Warn**),
- Επιβολή απαγορεύσεων διαφήμισης και χορηγιών (**Enforce bans**),

- Αύξηση της φορολογίας και των τιμών στα καπνικά προϊόντα (**Raise taxes**).

Συγκεκριμένα, ο μέσος δείκτης εφαρμογής του πλαισίου WHO FCTC ανέρχεται σε 78,1% για τις χώρες με endgame στόχο, σε σύγκριση με 65,8% για τις υπόλοιπες, ενώ για τις πολιτικές MPOWER τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 84,6% και 66,8% (González-Marrón et al., 2023).

Ιδιαίτερα αποτελεσματικά μέτρα θεωρούνται η αύξηση της τιμής των καπνικών προϊόντων, η αυστηρή φορολόγηση, καθώς και οι απαγορεύσεις του καπνίσματος και της διαφήμισης σε δημόσιους χώρους, τα οποία εφαρμόζονται σε ποσοστά άνω του 80% σε πολλές χώρες (Joint Action on Tobacco Control 2, 2024). Αντίθετα, τομείς όπως η υποστήριξη για διακοπή καπνίσματος και οι εκστρατείες ενημέρωσης παραμένουν αδύναμα σημεία, με μόλις 3 από τις 50 ευρωπαϊκές χώρες να έχουν πλήρη εφαρμογή σχετικών πολιτικών. Η Λευκωσία μπορεί να αξιοποιήσει την εμπειρία πόλεων όπως η Στοκχόλμη, το Άμστερνταμ και το Ελσίνκι, που έχουν ήδη υιοθετήσει επίσημους στόχους μείωσης του καπνίσματος έως το 2030 ή το 2040 (Ollila et al., 2024).

1. World Health Organization. (2023). *No place for cheap alcohol: Scotland's Minimum Unit Pricing policy is protecting lives*. Retrieved from <https://www.who.int/europe/news/item/26-07-2023-no-place-for-cheap-alcohol--scotland-s-minimum-unit-pricing-policy-is-protecting-lives>
2. Ritter, A., Holmes, J., & Anderson, P. (2024). *Combining brief interventions with structural alcohol policies in tourism-heavy settings: a global review*. *Globalization and Health*, 20(1), 31. <https://globalizationandhealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12992-024-01031-1>
3. González Marrón, A., Koprivnikar, H., Tisza, J., et al. (2023). Tobacco endgame in the WHO European Region: Feasibility in light of current tobacco control status. *Tobacco Induced Diseases*, 21(151). <https://jaotc.eu/wp-content/uploads/2023/11/Tobacco-endgame-in-the-WHO-European-Region-Feasibility.pdf>
4. Joint Action on Tobacco Control 2 (JATC2), WP9. (2024). Report of tobacco endgame strategies for the European Region. <https://jaotc.eu/wp-content/uploads/2024/06/D-9.1-Report-of-tobacco-endgame-strategies-for-the-European-Region.pdf>
5. Ollila, H., González Marrón, A., et al. (2024). Tobacco endgame goals and measures in Europe: Current status and future directions. *Tobacco Control*. <https://tobaccocontrol.bmj.com/content/early/2024/06/17/tc-2024-058606>

Μαρία Σαββίδου,

Λειτουργός ΑΑΕΚ